

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

XXXI. évfolyam 12. szám *Társadalmi, kulturális, hagyományőrző online folyóirat * **2024. december**

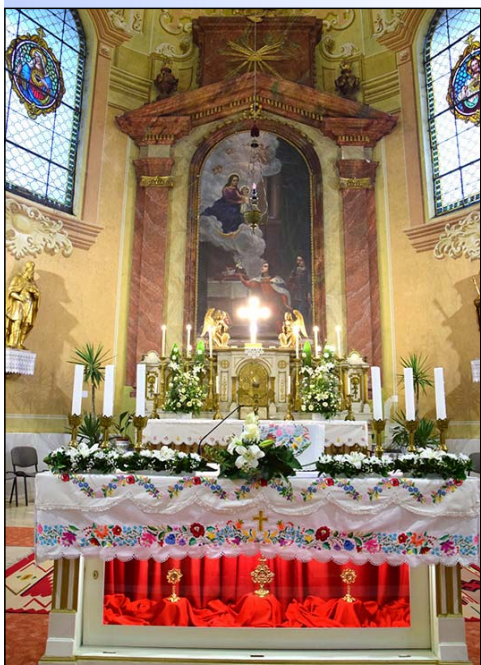
A tartalomból:

3. IN MEMORIAM:
Cs. Szabó István

6. Hírek a Szent Gellért iskolából

11. 220 éves az endrődi
Szent Imre-templom

Istenünk mélységes irgalmából,
amellyel meglátogatott minket a magasságban felkelő,

hogy fényt hozzon azoknak,
akik sötétségben és a halál árnyékában ülnek,
s hogy lépteinket a béke útjára igazítsa.

Lk 1, 78-79

Istentől megáldott,
békés, boldog karácsonyt
kívánunk minden kedves
Olvasónknak!

Önkormányzati

h í r e k

A Képviselő-testület novemberi ülése eskütelletel kezdődött, ugyanis változások történtek a képviselők és a nem képviselő bizottsági tagok személyében. Márjalaki József társadalmi alelnöki megbízást kapott a vármegyei önkormányzatban, így összeférhetlenség miatt lemondott a képviselői mandátumáról. A FIDESZ-KDNP Balogh Károlynét delegálta helyette szintén listás képviselőként. Balogh Károlyné eddig a városüzemeltetési bizottság külsős tagja volt, így a helyére új tag került Ugor Emese személyében.

Az eskütétel után 23 napirendi pontot tárgyalt meg nyílt ülésen a testület, melyekben az alább felsorolt döntéseket hozta.

Szükségessé vált az anyakönyvi események díjazásának felülvizsgálata, aktualizálása. A 22/2016. (IX. 2.) önkormányzati rendelet módosítása szerint 2025. január 1-től a táblázatban szereplő díjazásokat kell megfizetni a többlétszolgáltatásokért.

Anyakönyvi események	Helyszín	Többlétszolgáltatás díja (Ft)
Hivatali munkaidőn kívül	Gyomaendrőd Közös Önkormányzati Hivatal	20.000,-
Hivatali munkaidőn kívül	Gyomaendrőd Járási Hivatal	35.000,-
Hivatali helyiségen és hivatali munkaidőn kívül (vízi színpad, étterem, saját ingatlan stb)	Külső helyszín: jegyző által engedélyezett	50.000,-

Az elmúlt években jelentősen csökkent a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium tanulói létszáma. Évfolyamonként csak egy osztályt tudott elindítani az intézmény, ezért önkormányzati ösztöndíj pályázat kiírásáról döntött a Képviselő-testület. A támogatás célja az, hogy a végzős 8. évfolyamos diákok helyben maradjanak, a jó tanulmányi eredménnyel vagy kiemelkedő tanulmányi- és versenyeredménnyel rendelkező gyomaendrődi középiskolás fiatalok Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnáziumban intézményben folytassák tanulmányaikat. Az ösztöndíj összege havi 25 000 Ft lesz.

Jankulár Zsolt egyéni vállalkozó beszámolt a Gyomaendrődi vizitúra megállóhely - Csicsergő Vizitúra Megállóhely és Horgásztanya – üzemeltetésének 4 évről, jövőbeni terveiről.

A Képviselő-testület jóváhagyta a 2025 évre vonatkozó belső ellenőrzési tervet.

Elkészítették háromnegyed éves beszámolójukat az önkormányzati tulajdonban lévő Kft-k vezetői. A jelenlegi adatok szerint év végéig teljesíteni tudják az üzleti terveikben megfogalmazott céljaikat.

Dr. Szonda István, a Kállai Ferenc Integrált Kulturális Intézmény és Művelődési Ház intézményvezetője azzal a kéréssel fordult az Önkormányzathoz, mint az intézmény fenntartójához, hogy a Vidovszky Béla Városi Képtárban 2025. február 1. napjától „Múzeumi kávézó” kíván működtetni.

Az intézmény a kávézó működtetését nem vállalkozási tevékenység keretében kívánja ellátni, a kávézó bevételeit alapfeladatai kiadásaira kell fordítania, e tevékenységet szabad kapacitásának terhére láthatja el. A Képviselő-testület támogatta a kérést.

A Képviselő-testület elfogadta a Roma és a Német Kisebbségi Önkormányzatokkal kötött együttműködési megállapodásra vonatkozó módosított határozatot.

A Képviselő-testület felhatalmazta Toldi Balázs polgármestert a Magyar Fejlesztésösztönző Irodával való együttműködési megállapodás aláírására.

A Magyar Fejlesztésösztönző Iroda Nonprofit Kft. (MFOI) 2021-ben alapított, 100%-ban állami tulajdonban álló háttérintézmény, melynek feladata a közvetlen uniós források magyarországi abszorpciójának jelentős mértékű növelése a 2021-27-es EU költségvetési ciklusban. A szervezet tulajdonosi joggyakorlója a Közigazgatási és Területfejlesztési Miniszter. Intézményi céljainak

megfelelően az Iroda elsősorban három eszközzel segíti a nagyobb abszorpció elérését:

- a közvetlen források és a kiírt pályázatok hazai megismertetésével,
- a pályázati konzorciumok potenciális nemzetközi partnereinek keresésével,
- a lehetséges magyar pályázók felkészítésével, ideértve a pályázatok összeállítását is.

A szervezet ingyenes szakmai támogatást biztosít azzal a céllal, hogy magyar önkormányzatok közvetlen uniós forrásból többletforráshoz juthassanak fejlesztési törekvéseik megvalósítása érdekében.

A napirendek között szerepelt a mezőöri és közterület-felügyelői beszámoló, a mezőöri járulékelőirányzatának teljesülése, amely a tervezettnél megfelelően alakult. Jó hír ebben a témában, hogy sikerült betölteni a másik közterület felügyelői munkakört, így november 1-től 2 fő felügyeli a közterületeket.

A 2019. évben megválasztott felügyelőbizottsági tagok megbízatása a határozott, öt éves időszak lejártával 2024. november 30. napján megszűnt, így új felügyelőbizottsági tagok megbízása vált szükségessé. A Földkezelő Kft. esetében 1 évvel később, 2025. december 1-től kezdődik az új bizottság megbízása.

- Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete a Zöldpark Gyomaendrőd Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság felügyelőbizottsági tagjaivá Béres János - Gyomaendrőd Mirhóhádi u. 23. szám alatti lakost, Gózan Sándor - Gyomaendrőd Hősök u. 33. szám alatti lakost, valamint Ungvölgyiné Paulik Zsuzsanna - Gyomaendrőd Martos Flóra u. 5. lakost,
- a Gyomaszolg Ipari Park Építő és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság felügyelőbizottsági tagjaivá Szujó Zsolt - Gyomaendrőd Apponyi u. 36/1. A. szám alatti lakost, Fülöp Zoltán - Gyomaendrőd, Szabadság u. 4/3. szám alatti lakost, valamint Ambróziné Omiliák Margit - Gyomaendrőd, Október 6. ltp. 3. szám alatti lakost,
- a Gyomaendrődi Liget Fürdő Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság felügyelőbizottsági tagjaivá Dávidné Csontos Marianna - Gyomaendrőd Rákóczi u. 19. szám alatti lakost, Vasas György Péter - Gyomaendrőd Zrínyi u. 11. szám alatti lakost, valamint Vaszkó Piroska - Gyomaendrőd Vásártéri ltp. 26. szám alatti lakost,
- a Gyomaendrődi Földkezelő Korlátolt Felelősségű Társaság felügyelőbizottsági tagjaivá Dávid Máté Rákóczi út 19. szám alatti lakost, Vári Zoltán Kodály Zoltán út 6. szám alatti lakost, valamint Dinya Lajos - Gyomaendrőd Vasvári Pál u. 2. szám alatti lakost,
- a Regionális Hulladékkezelő Korlátolt Felelősségű Társaság felügyelőbizottsági tagjává Toldi Balázs - Gyomaendrőd Liszt Ferenc u. 2. szám alatti lakost választotta meg.

A Képviselő-testület támogatta az önkormányzat Vármegyei Felzárkóztató Fórumon való részvételét.

2024. november 18. napján megkeresés érkezett Békés Vármegye Önkormányzatának elnökétől, Molnár Sándor elnök Úrtól, melyben a TOP_PLUSZ-3.1.3-23-BS2-2024-00001 azonosítószámú „Jövők Békés vármegye” című projekt keretében létrehozni tervezett Vármegyei Felzárkóztató Fórumon való részvételre kéri fel Önkormányzatunkat.

A pályázatot a Békés Vármegyei Önkormányzat nyújtotta be, 2024. június 28-án kelt a támogatói döntés melynek értelmében 799 millió forint támogatásban részesült a projekt. A pályázat időtartama 36 hónap.

A Projekt alapvető célja a helyi közösségek erősítése a térség hátrányos helyzetének csökkentése, valamint Békés vármegye népességvonzó képességének javítása.

A programmal egy olyan vármegyei szintű koordináció és konzultáció valósul meg, melynek keretében az egyes települések javíthatják a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést, hatékonyabbá teszik a feladatellátást, párbeszédet, tudáscserét az önkormányzatok között.

Gyomaendrőd, 2024.11.28.

Farkas Zoltánné,
önkormányzati képviselő

In memoriam

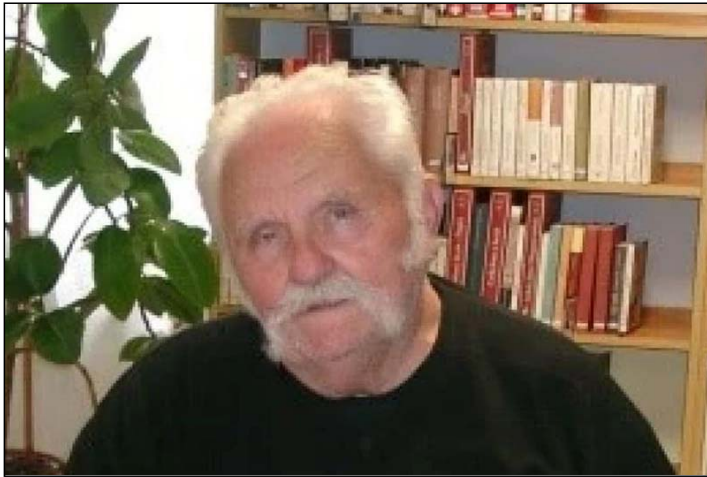
Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könnyű sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kó...
Isten áldjon! Te légy végső álmlunk,
s ivadékainkba szebb Jövő!

Timár Máté

Cs. Szabó István

öntözéses-meliorációs üzem-mérnök, etnográfus, nyugalmazott múzeumvezető
1946-2024

A DATE Szarvasi Főiskolai Karán 1978-ban öntözéses és meliorációs üzem-mérnök, majd 1992-ben a debreceni KLTE Bölcsészettudományi Kar Néprajz Tanszékén, etnográfus szakkon, egyéni úton nyert diplomát.

Református egyházhoz való elköteleződését mutatta, hogy előbb megválasztották pőtpresbíternek, majd 1985-től pedig rendes presbíternek, s e tisztséget viselte 1999-ig. 1991-ben egyházmegyei világi jegyző, egyházkerületi világi küldött, 1996 és 2002 között pedig egyházmegyei levéltáros, műemléki előadó volt. 1984 és 1987 között levelező tagozaton a Debreceni Theológiai Akadémián tanult.

1958-ban lépett munkába, először állattenyésztési közgazgatásban dolgozott. 1985-1994-ig, nyugdíjba vonulásáig a békéscsabai Gabonamúzeum vezetője volt.

Több száz cikke, tanulmánya, dolgozata jelent meg, tanulmánykötetekben, folyóiratokban, napilapokban a néprajz és földművelés, állattartás, helytörténeti, történeti-néprajz tárgyban. Két önálló kötete jelent meg.

Munkássága alappillére volt mindannak, amit Gyoma történetéről, helytörténetéről, néprajzáról, a református egyháztörténetéről ismerünk. Kiemelkedő tevékenysége volt a Papp Zsigmond hagyaték feldolgozása, a kiállítás létrejöttében való közreműködés.

Gyomaendrőd Város Önkormányzata Cs. Szabó Istvánt a helytörténeti, néprajzi, valamint a református egyháztörténeti munkásságáért 2014. évben Gyomaendrőd Díszpolgára kitüntetésben részesítette.

Cs. Szabó Istvánt Gyomaendrőd Város Önkormányzata saját halottjának tekinti.

Toldi Balázs polgármester bejegyzése

Éveken keresztül a Gyoma néprajza rovatvezetője voltál újságunkban. Köszönjük munkásságodat! Az Úr adjon örök nyugodalmat neked!

* FELHÍVÁS *

JÓTÉKONY CÉLÚ ADAKOZÁSRA!

Az Élet Másokért Egyesület

megrendezi a

XXIII. „SEGÍTSÜNK A RÁSZORULÓ GYERMEKEKEN!” jótékony célú adakozását

2024. december 21-én (szombat) 14⁰⁰ órakor az
Endrődi Népházban (Gyomaendrőd, Blaha L. u. 21.)
25 gyomaendrődi, tartósan beteg gyermeket nevelő
rászoruló családot, szeretnénk ebben az esztendőben
megajándékozni a nagylelkű felajánlásoknak köszönhetően.

Gyűjtünk: az elmúlt évekhez hasonlóan tartós élelmiszert, édességet, írószert, játékokat, könyveket, és mindent, ami egy gyermek számára örömet jelenthet.

Fővédnök: Dr. Jambrik Zoltán

Védnök: Toldi Balázs Gyomaendrőd polgármestere

FELAJÁNLÁSOKAT A KÖVETKEZŐ CÍMEKRE VÁRJUK:

Vaszkó Sándorné

Gyomaendrőd, Kollmann lakótelep (volt OTP melletti
könyvelőirodán)

AKI ANYAGILAG SZERETNE SEGÍTENI, A KÖVETKEZŐ CÍMEN TEHETI MEG:

Számlaszámunk: OTP 11733120-26654348

Segítségüket és felajánlásaikat előre is köszönjük!

MEGHÍVÓ

KARÁCSONYI

KÓRUSHANGVERSENYRE

KÖZREMŰKÖDNEK:

**Gyomaendrőd
Zenebarátok Kamarakórus**

KARVEZETŐ:

GECSEINÉ SÁRHEGYI NÓRA

ZONGORÁN KÍSÉR:

DINYA MILÁN

Sono Felici Énekegyüttes

KARVEZETŐ:

FEKÉCSNÉ BEREGSZÁSZI ERZSÉBET

ZONGORÁN KÍSÉR:

PUSZTAI KATALIN

Jakus Tamás - orgona

ENDRŐDI SZENT IMRE KATOLIKUS TEMPLOM

2024. DECEMBER 21. (SZOMBAT) 17.00

MINDENKIT SZERETETTEL VÁRUNK!

A PROGRAMON VALÓ RÉSZVÉTEL DÍJTALAN.

HÍREK, ESEMÉNYEK A KIS BÁLINT ÁLTALÁNOS ISKOLÁBÓL

Boldog iskola ünnepélyes címátadó

A Boldog óvoda-Boldog iskola ünnepélyes címátadó rendezvényén vettünk részt, mely alkalmon ismét megkaptuk a lehetőséget arra, hogy a 2024/2025-ös tanév során is büszkén és boldogan használhassuk az Örökös Boldog Iskola címet. Az előadások során többször megerősödött bennünk az a gondolat, hogy a lelki egészség mennyire fontos és minden nézőpont kérdése. Ezen gondolatok jegyében továbbra is igyekszünk a körülöttünk lévőknél közvetíteni: JOBB VELED A VILÁG!

Anyanyelvünk ápolói

Iskolánk az idei tanévben is csatlakozott a Bolyai Anyanyelvi Verseny résztvevői közé. Ebben a tanévben négy csapat vállalta a megmérettetést a hón áhított eredmény reményében.

2024. november 8-án délután egy igazán érdekes, könnyűnek egyáltalán nem mondható feladatsor megoldása várt a tanulókra. A verseny során nemcsak nyelvünk rejtelmek között kellett eligazodni, hanem az irodalmi tájékozottságot is számon kérték, s mindemellett az együttműködés is fontos volt.

A küzdelmes, de jó hangulatú délutánt követően az alábbi szép eredmények születtek:

Csapatnév	Csapattagok	Eredmény	Felkészítő pedagógusok
„Zsenipalánták” (5. évf.)	Megyeri Lajos Toldi Bálint Varjú Zille Veres Ádám	megyei 12. hely	Forgácsné Gyetvai Krisztina Tóthné Kele Ágnes
„Szóelemzők” (6. évf.)	Gyomai Diána Pintér Száva Szabó Zénó Tóth Felicián	megyei 6. hely	Domokos Anikó Forgácsné Gyetvai Krisztina
„NyelvÁszok” (7. évf.)	Hegedűs Janka Kovács Balázs Varjú Zente Várkonyi Ádám	megyei 1. hely	Forgácsné Gyetvai Krisztina
„Nyelvész csajok” (8. évf.)	Dinya Nelli Magyari Nóra Munkácsi Petra Uhrin Léna	megyei 18. hely	Domokos Anikó Tóthné Kele Ágnes

A „NyelvÁszok” csapata tovább folytathatja a felkészülést, hisz a megyei második hely megszerzésével bejutott az **országos döntő** írásbeli fordulójára, melyet 2024. november 22-én rendeznek Gyulán. Szurkoljunk a hetedikeseknek!

Diákjainkkal együtt ünnepeltük a Márton napot!

Az idén november 11-én, Márton napján 13. alkalommal került megrendezésre a Márton napi hagyományokat ápoló programsorozatunk. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Toldi Balázs, Gyomaendrőd város polgármestere, dr. Smiri Sándor a Gyomaendrődi Járási Hivatal hivatalvezetője, valamint Braun Márton Gyomaendrőd Város Német Nemzetiségi Önkormányzatának elnöke. Programunkat iskolánk igazgatónője, Ágostonné Farkas Mária nyitotta meg. Felső tagozatos diákjaink Szent Márton történetét elevezték fel magyar és német nyelven. Ezt követően az óvodások és iskolások körében meghirdetett Márton napi rajzverseny eredményei kerültek kihirdetésre.

Díjazásban részesültek:

Óvoda

- 1. helyezett:** Smiri Sebestyén - Százsorszép Óvoda - Süni csoport
- 2. helyezett:** Furák Panni - Százsorszép Óvoda - Süni csoport
- 3. helyezett:** Rafael Hanna - Csemetekert Óvoda - Süni csoport

Különdíj: Hegyesi Gréti - Napraforgó Óvoda - Zümi csoport

I. évfolyam

- 1. helyezett:** Tanács Anna 1.b
 - 2. helyezett:** Terdik Natasa 1.b
 - 3. helyezett:** Uhrin Zorka 1.b
- Különdíj:** Kun Hunor 1.a

II. évfolyam

- 1. helyezett:** Fekécs Hanga 2. a
 - 2. helyezett:** Lázár Lia 2.a
 - 3. helyezett:** Braun Miléna 2. b
- Különdíj:** Bíró Bianka 2. b
Szabó Bence 2.a

III. évfolyam

- 1. helyezett:** Szakálos Hanna 3.b
 - 2. helyezett:** Tóth Gergő 3.a
 - 3. helyezett:** Mertz Maja 3.b
- Különdíj:** Gugolya Dominik 3.b

IV. évfolyam

- 1. helyezett:** Szerető Kata 4.a
 - 2. helyezett:** Nyerges Kéla 4.b
 - 3. helyezett:** Mertz Ábel 4.a
- Különdíj:** Zsilinszky Lili 4.a

V-VI. évfolyam

- 1. helyezett:** Nagy Ákos 6.a
 - 2. helyezett:** Horváth Mona 5.a
 - 3. helyezett:** Handra Milán 5.b
- Különdíj:** Pintér Zolna 5.
Valuska Virág 5.a
Valuska Botond 6.b

VII-VIII. évfolyam

- 1. helyezett:** Tímár Zoé 7.b
 - 2. helyezett:** Rácz Eleni 7.a
 - 3. helyezett:** Matolcsi Nándor 7.b
- Különdíj:** Munkácsi Petra 8.a

A nap a 17 órakor kezdődő lampionos felvonulással zárult, amelyen a résztvevő alsós és felsős diákok a maguk készített lámpásokkal vonultak. A lámpás felvonulás szimbolikus jelentéssel bír, hiszen a fény a segítségnyújtást és az önzetlenséget hirdeti. A program zárásaként Gyomaendrőd Város Német Nemzetiségi Önkormányzat meleg teával és a hagyományos hagymás, libazsíros kenyérral vendégelte meg az ünnepelőket. Ez a program lehetőséget nyújtott intézményünkben a hagyományőrzésre és a közösség ápolására. Jövőre is szeretettel hívunk és várunk minden kedves érdeklődőt rendezvényünkre!

A zene mozgásban tart!

Ez volt a mottója a Filharmónia első előadásának, melyre 2024. november 20-án délelőtt került sor. Az Alföld Quartett művészeinek játéka révén a diákok betekintést nyerhettek a különböző zenei stílusok világába, amelyet a Tabán Táncegyüttes szólótáncosainak néptáncelőadása tett szemléletesebbé. Így a nézők gyönyörködhetek a klasszikus zene és a néptánc közös kifejező erejében. Az előadás interaktívá vált, hiszen tanulóink is szerepelhettek a műsorban egy rövid táncoreográfia bemutatásával, amelyet a helyszínen tanultak meg. A zenei hangversenyek nagyon népszerűek diákjaink körében, hiszen minden évben sok gyermek vesz részt az előadásokon. Az idén 81 alsós és 53 felsős, összesen 134 tanuló vásárolt hangversenybérletet.

Gyermekszívtől volt hangos a Parlament

Az idei évben immáron tizedik alkalommal került megrendezésre a Gyermek-és Ifjúsági Parlament. A rendezvény a Magyar Országgyűlés és a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat közös égisze alatt jött létre. 2024. november 19-én a Parlament Felsőházi termébe közel 300 gyerek érkezett Magyarország minden pontjáról és a határon túlról is, összesen 66 településről. A diákok miniszterekhez és államtitkárokhoz intézhetnek kérdéseket, a kapott válaszokat pedig a Házsabály szerint szavazásra bocsátották. Intézményünk Diákönkormányzatának 25 felsős képviselője már hetek óta nagyon izgatottan várta az eseményt, hisz közülük hárman: Tóth Írisz, Tóth Felicián és Zentai Kristóf is interpellálhattak az Országgházban.

A parlamenti látogatás nyitányaként a gyerekeket ebéddel látták vendégül, majd mindenki elfoglalta a helyét a Felsőház termében. Edvi Péter, a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat elnökének megnyitója után Kövér László, az Országgyűlés Elnöke ismertette a Házsabályokat, illetve az interpellációk szokásrendjét.

A gyerekek kérdései és javaslatai érintették például az oktatás, a környezetvédelem, a klímaváltozás, a sportolási lehetőségek, a nemzetpolitika, a pénzügyi tudatosság, a városfejlesztés, a nemzetegység és az internethasználat témaköreit.

Tóth Írisz dr. Latorcai Jánoshoz, az Országgyűlés Alelnökéhez intézte kérdését, mely a döntéshozatalok nehézségi fokára helyezte a hangsúlyt. Dr. Pap Csaba, az Országgyűlés Alelnöki Titkárságának vezetője válaszában kifejtette, hogy sok esetben nagyon nehéz helyzetben vannak a döntéshozók, komoly jogalkotási folyamatot követően hozzák meg a szerintük legjobb határozatot.

Tóth Felicián dr. Maruzsa Zoltán, köznevelésért felelős államtitkár felé interpellált. Arra volt kíváncsi, hogy az államtitkár úr szívesen tanítana-e általános iskolában. Dr. Balatoni Katalin, köznevelésért felelős helyettes államtitkár elmondta, hogy az oktatási szakpolitikusoknak van pedagógus végzettsége, szerinte ez a világ legszebb hivatása. Ha úgy hozza az élet, kész újra a katedrára felállni.

Zentai Kristóf Orbán Viktortól várta a választ arra, hogyan képzelel el Magyarországot Kormányfője országunkat néhány évtized múlva. Nyitrai Zsolt, a Miniszterelnökség főtanácsadója tolmácsolta a Miniszterelnök elképzelését. Reményei szerint 20 év múlva hazánk egy dinamikus fejlődő, gazdag és erős, más országok megbecsülésének örvendő állam lesz.

A rendezvényen a szervezők szeretnék felhívni a fiatalok figyelmét arra, hogy a jövőben ők is beleszólhatnak az országot foglalkoztató fontos kérdésekbe, és így változtathatnak is a jövőjükön.

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium hírei

Versfolyam

Idén is bekapcsolódtunk versmondó diákjainkkal a Békéscsabai Szakképzési Centrum, a Heti Kelet Kulturális Alapítvány és a Békéscsabai Médiacentrum Versfolyam elnevezésű programjában. Most Assisi Szent Ferenc imájából, a Naphimusból mondtunk részletet.

Zádori Zoltán rendszergazda technikai segítségét köszönjük!

Olvasás hónapja – november

November az olvasás hónapja. Iskolánk könyvtára minden hónapban szép, új kötettel gazdagodik. Új könyveinkért keressétek fel könyvtárunkat!

Sportszerek

A Szent Gellért Keresztje Egyesület új sportszerekkel lepte meg gyermekeinket, melyeket támogatóink felajánlásaiból és az alapítványi bál bevételének egy részéből vásároltak. Továbbra is várjuk önzetlen felajánlásait!

Szépkiertési verseny

A Makói Katolikus Általános Iskolában Egyházmegyei Szépkiertési Versenyt rendeztek november 14-én a 3. és 4. évfolyamok részére. Az eseményen egy választott és egy ismeretlen ismeretterjesztő szöveg felolvasását értékelte a szakmai zsűri.

A 3. évfolyamot Vatai Boglárka képviselte. A 4. évfolyamból Kertész Blanka vett részt a megmérettetésen. A népes mezőnyből Vatai Boglárka teljesítményét I. helyezéssel jutalmazták.

Egyházmegyei Népdaléneklési Verseny

„Az ének szebbé teszi az életet, az éneklők másokét is” (Kodály Zoltán)

Szeged-Csanádi Egyházmegye Gelsey Vilmos Pedagógiai Intézet népdaléneklési versenyt hirdetett. Az egyházmegyei döntőt november 14-én rendezték meg Szegeden. Iskolánkat Kabai Regina Lilla 5. osztályos tanuló képviselte, aki endrődi népdalokat énekelt.

Szívvel gratulálunk a színvonalas produkciójához! Felkészítője Gecseiné Sárhegyi Nóra volt.

Simonyi Imre Emlékverseny

2024. november 15-én Putnoki Boglárka képviselte általános iskolánkat Gyulán, a Simonyi Imre Emlékversenyen. Szép számmal méretettedek meg magukat a hetedikesek korcsoportjában is a versmondók, ahol Bogi különdíjban részesült.

Szeretettel gratulálunk!

Magyarország 1000 éves történelme - táncban

A Lázár Ervin Program keretében iskolánk 6. és 7. évfolyamos tanulói egy rendhagyó történelemórán vehettek részt november 15-én a Kállai Ferenc Integrált Kulturális Intézmény és Művelődési Házban.

Köszönjük az élményt a Balassi Közalapítványnak!

„Ahol a kincsünk, ott van a szívünk...”

Idén XII. alkalommal rendeztük meg iskolánkban Játékos Bibliatörténeti Vetélkedőnket, ahol az egyházmegye katolikus iskoláinak alsó tagozatos tanulói mérhetik össze tudásukat játékos formában. Főigazgató asszony köszöntője után az énekkar és Gecseiné Sárhegyi Nóra énekkarvezetőnk közös éneklésre invitálta a résztvevőket, majd Czank Gábor esperes atya, iskolánk lelki vezetője nyitotta meg a vetélkedőt. Idei téma az „Igazi Kincs” volt.

A részt vevő gyermekek Máté evangéliumából az Elrejtett kincs és a Gyöngy példázatát dolgozták fel. A délután remek hangulatban telt, mindenki gazdag élményekkel tért haza.

Eredmények:

VII. hely Gál Ferenc Egyetem Szarvasi Gyakorló Általános Iskola Szarvas

VI. hely Savio Szent Domonkos Katolikus Általános Iskola és Óvoda Békéscsaba

V. hely Szent István Katolikus Általános Iskola és Óvoda Mezőtúr

IV. hely Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium Gyomaendrőd

III. hely Eötvös József Katolikus Általános Iskola és Óvoda Orosháza

II. hely Hunyadi János Katolikus Általános Iskola és Óvoda Békésszentandrás

I. hely Karácsonyi János Katolikus Általános Iskola és Gimnázium Gyula

Gratulálunk minden részt vevő gyermeknek és az őket felkészítő pedagógusoknak, hitoktatóknak!

Filharmonia Magyarország

A Filharmonia Magyarország által szervezett hangversenyen vehettek részt iskolánk felső tagozatos diákjai a Kállai Ferenc Integrált Kulturális Intézmény és Művelődési Házban.

A Zene Mozgásban Tart című előadással a gyermekek betekintést nyerhettek a tánc és zenei stílusok, korszakok világába. A kon-

certen magával ragadó hangulattal mutatták be a klasszikus zene és néptánc közös kifejező erejét.

Az Alföld Quartett előadását a Tabán Táncegyüttes szólótáncosai színesítették.

A szorgos tyúkocska

Ma délelőtt elsőseinkkel a Határ Győző Városi Könyvtárba látogattunk. A szorgos tyúkocska című foglalkozáson vettünk részt, ahol a gyermekek csapatokban dolgozták fel a mesét. A játékos feladatokon keresztül szövegértésük, logikájuk és egyben együttműködő készségük is fejlődött. Köszönjük a lehetőséget! Nagyon jól éreztük magunkat!

Öveges Labor - Szarvas

2024. november 26-án az Öveges Program keretében Szarvason jártak nyolcadikosaink. Kémia- és fizikaórákon szereztek ismereteket, töltöttek értékes délelőttöt a Vajda Péter Evangélikus Gimnáziumban.

Nyílt nap a Szent Gellértben

Nyílt napot tartott a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola és Gimnázium középiskolai egysége. Sok érdeklő volt a gimnázium tanárai által összeállított és tartott órákon, melyre leginkább a játékos ismeretszerzés volt a jellemző. A település és a környék iskoláiból jöttek gyermekek és szülők is.

„Itthon vagyok Radnóti 80”

2024 novemberében emlékeztünk meg Radnóti Miklós halálának 80. évfordulójáról. Ebből az alkalomból pályázatot hirdetett a szentesi Szent Erzsébet Katolikus Általános Iskola 7-8. évfolyamos tanulók számára „Itthon vagyok Radnóti 80” címmel. A pályázatot egyéni (illusztráció készítése) és páros (versvideó) kategóriában hirdették meg. Mi két videópályázattal indultunk, melynek szép eredménye lett: 3. helyezett Kis Alexandra 7. o. – Varga Vivien 8. o., valamint 2. helyezett Tóth Kamilla és Hoffman Hanna 8. o. tanulók párosa.

Gratulálunk a kreatív, ötletgazdag megoldásokhoz, kifejező versmondáshoz!

Katolikus oldal

Advent – A várakozás időszaka

Az idei esztendőben december 1-jén, vasárnap veszi kezdetét az advent, a karácsonyt előkészítő időszak.

Advent szó a latin „adventus Domini” kifejezésre utal, ami annyit jelent: az Úr érkezése, az Úr eljövetele. Szent várakozás ez, ami megelőzi a Messiás, a Megváltó érkezését. Várakozunk négy héten át azért, hogy karácsony titka megérlelődjön bennünk, hogy méltó módon tudjuk befogadni a kisgyermekként közénk érkező Istent, az Élet Urát.

A keresztény- és minden emberi közösség közös tapasztalata, hogy a nagy eseményekre készülni kell. Így az ókorban az uralkodó érkezését már hetekkel az esemény előtt hírmondó adta tudtul, hogy a helyiek rendbe tehesék az utakat, a házakat. Ilyen esemény az advent is: amikor a Királyok Királyának érkezését várjuk, akkor nemcsak környezetünket, házainkat, hanem szívünket és emberi kapcsolatainkat is rendbe szeretnénk tenni.

Az újkor adventi szimbólumának számít az adventi koszorú. A fenyőágakból font koszorúra elhelyezett négy gyertya az adventi időszak négy vasárnapjára utal. A gyertyák színe lila (a bűnbánat színe) egyet kivéve (ami rózsaszín): ezek együttesen szimbolikusan azt jelzik, hogy a bűnbánati időszak harmadik vasárnapján van okunk az örvendezésre is, mert az Úrjövet már közel van.

A keleti egyház évezredek tradícióját megőrizve és ehhez

igazodva a görögkatolikus egyházban negyvennapos adventi bűnbánati előkészületi időszak előzi meg a karácsonyt, ezért a görögkatolikus híveknél az advent kezdete korábbra esik, mint a római katolikus testvéreknél.

A pirkadat előtt, hagyományosan hat órákor bemutatott szentmisék, az úgynevezett rorate misék, az adventi időszak liturgikus sajátosságának számítanak, elnevezésük pedig a latin miseének kezdő sorának, a „Rorate coeli de super et nubes pluant iustum!” mondatnak a rövidítése. Mivel bűnbánati időszokról van szó, ilyenkor a templomi oltárokat nem díszítik virággal, a miséző pap pedig lila színű miseruhát ölt.

A keresztény ember számára az adventi időszak, ami egyben az esztendő utolsó hónapja is, nem az egész éves elmáradás behozatalát, önmagunk utolérését jelenti, hanem sokkal inkább azt, hogy felkészüljünk egy találkozásra, megtisztítsuk lelkünket az érkező Isten befogadására. Ezekben a hetekben megpróbálunk a lényegre figyelni, a lelkünket előtérbe helyezni és a felfokozott mindennapjaink hajszolt életviteléből a tempót visszavenni. A keresztény ember próbál elcsendesedni, önvizsgálatot tartani.

Kívánjuk, hogy ebben az évben is, az adventi időszak végén megtisztulva, gyermeki hittel tudjuk hirdetni szent karácsony éjszakáján: Emmánuel, Velünk az Isten!

MKPK Sajtószolgálata

Hunya története III.

Az Endrődről kitelepült lakosság és az elszakadási kísérletek főbb állomásai

Az Endrőd községhez tartozó külterületek közül Kondoros-tanya volt a legnagyobb létszámú. Az anyaközség igen messze esett a pusztától (15-20 km), nem csoda hát, ha szerettek volna a tanyaiak önállóvá válni. Endrőd ezt minden lehetséges eszközzel igyekezett megakadályozni. Ez természetes is volt, hiszen a Kondoros-tanyaiak voltak a legnagyobb adófizetői. Az első lépés az elszakadás felé a templom megépítése volt.

A templom

A templom megépítését és így tulajdonképpen a falu létrejöttét egy igen művelt, korát meghaladó gondolkodású embernek köszönhetjük. Ő az, aki elhatározza, hogy ezen a földön egy templomot kell felépíteni és egy falut létrehozni. Ezt az embert Hunya Józsefnek hívták. (Emléktábláját a templom falán ünnepélyes keretek között leplezte le és szentelte fel a Szedeg-Csanádi Egyházmegye püspöke, Gyulay Endre, a templom 100 éves fennállásának évfordulóján, július 29-én. (Az ünnepségről lapunk augusztusi számában emlékeztünk meg. SZERK.)

1895 őszén Hunya József, egy igen alkalmas helyen, egy 1050 négyszögöles portát ajándékozott az egyháznak, arra a célra, hogy ott templomot építsenek. Ugyanakkor az endrődi plébános 1000 négyszögöles portát vásárolt a jövődől elkészítésére.

A templom történetét lapunk ez évi februári számától kezdődően, Iványi László plébános úr, a Historia Domus feljegyzései alapján, folytatásokban leírta. Így csupán néhány gondolatot említek a templom történetéből. Amíg a harangok nem érkeztek meg, addig a meglévő, tehát 1888-ban épült iskola harangját hozták el. 1898-ban megérkezett a gródeni Rifesser cégtől a Szent László szobor, amely oltár szobor lett. Hogy miért pont Szent László királyunk lett a település védőszentje? Nem nehéz válaszolni. Endrődön 1862-ben megalapították a Szent László Társulatot. Elképzelhető, hogy az itteni birtokosok közül jó néhányan tagjai voltak ennek a társulatnak. László napkor még ma is búcsúval emlékeznek meg a falu védőszentjéről.

1898 szeptemberében tanyai harangozó ház és katolikus kör építésére vettek fel 600-600 Ft-ot. A kötelezvényt a tanyai gazdák írják alá.

A helyi lelkészség keletkezése

A lakosság növekedésével nőtt a lelki szükségletek kielégítése iránti igény. Ez egyre jobban igénybe vette az anyaközség lelkészeit. A nagy távolság, és az esős időben járhatatlan utak időnként lehetetlenné tették a lelkészek kijövetelét. Ilyenkor a hívők önmaguk végezték az iskola termében ájtatosságukat.

A hívők adományokkal igyekeztek minden szükséges felszerelést biztosítani az istentisztelethez.

1903-ban mozgalom indult egy önálló lelkési állomás felállítására.

1904-ben az egyháztanács 12:6 arányban megszavazza a lelkési állomás fenntartására az évi 400 korona hozzájárulást.

1908-ban tárgyalásokat folytatnak a Hunya József-féle ház megvásárlására, lelkészla-

kásnak.

1912. július 1-től főhatósági engedéllyel Endrőd-Kondoros-tanyán helyi lelkészség állított fel. Első lelképásztor Fejér Imre áldozópap.

1914. október 4-től új káplánt kap Kondorostanya Gyenes György zilahi segédlelkész személyében.

1917. május 17-én levetetik a templom két harangját és a hadsereg céljaira elszállítják. A legkisebb harangot, a lélekváltságot meghagyják.

1921 július 1-vel Szabó Frigyes endrődi segédlelkész nevezik ki Kondorostanyára Gyenes György helyett.

1931. július 1-én Tímár Gyula veszi át a lelkési teendőket.

1939. november 28-tól Iványi György gyulai segédlelkész lesz Tímár Gyula utóda. Róla meg kell jegyezni, hogy jó barátja volt Apor Vilmos, aki mellett 11 évig káplánkodott. Az idősek még emlékeznek rá, hogy Iványi György lelképásztorokodása idején a báró megfordult Kondorostanyán.

1942 szeptemberében helyet cserélt Betuker Ferenc mezőbikácsi plébánossal, akinek lelkészkedése idején mindent elsöprő erővel tört fel az anyaközségtől való elszakadás gondolata. A mozgalom élére Betuker állt, ő vezette a küldöttségeket, irányított, szervezett. Hogy ez akkor nem sikerülhetett, nem rajta és a híveken múltott, hanem az endrődi apátság ellenállásán. Először csak a kerület lelkésze, majd az apát úr tett látogatást, de a kedélyeket nem tudták lecsillapítani. Ekkor a kormányzói helynök úr Dr. Schiffer Béla személyesen hallgatta meg a hívek panaszát. Ígéretet tett, hogy a háború befejezése után megvizsgálják az ügyet, de addig „legyenek már nyugodtak”. Az elszakadási mozgalom gyengítésére Betuker Ferencet máshová helyezték.

1943 szeptemberétől Tóth Imre az új lelkész. Az ő lelkészségének idejére tehető az anyaközségtől való végleges elszakadás.

Iskolák

Az iskolák történetének megismeréséhez is a Historia Domus nyújtotta a legnagyobb segítséget. És ennek is bő teret szentel Iványi László plébános úrnak, fentebb már említett sorozata, mégis talán nem lesz felesleges ennek a történetnek rövid ismertetése.

Az első iskolára, amely létezett a kondorosi tanyák között, sajnos már egyetlen idős ember sem emlékezett. 1888. szeptemberi keltezővel olvasható a Historia Domusban a következő bejegyzés:

„A hitközség a Kondorosi tanyák között új szép iskolát építtetett. Szeptemberben felszentelték. Ez alkalommal oda az iskola elé egy díszes vas kereszt állított Gyuricza Imre, Alt Rozália és Vaszkó Anna Gyuricza Imre neje által. Azt, hogy ez a legelső hivatalos iskola volt, sajnos nem sikerült kiderítenem. Az azonban bizonyos, hogy 1907-ben a régi iskolai épületet telkével együtt az iskolaszék határozata folytán özv. Geist Gyuláné kondorosi nagybirtokosnőnek 2000 koronáért eladták. Emellett a hivatalosan felszentelt iskola mellett azonban léteznie kellett egy zugiskolának is, mert erre vonatkozó feljegyzés található,

szintén a Historia Domusban 1890-es évben.

„Az egyháztanács elhatározta egy új kerti iskolának építését. Ideiglenesen engedélyezte zugiskolák segélyezését az Öreg-szőlők közt, a Kondorosi-tanyákon és Kocsorhegyen.”

Erről a zugiskoláról nincs több ismeretem, de elképzelhető, hogy arról az iskoláról van szó, amelyet 1888-ban építettek, de nem tudtak képesített tanítót alkalmazni 1894 szeptemberéig. Ekkor ugyanis a következő bejegyzést olvashatjuk:

„A Kondoros-tanyai iskolát, melyben addig képesítés nélküli tanító Gyuris András működött, rendszeresítette a hitközség, de állomása az 1868/38. tc. 47 §-a alapján egyelőre ambulánsnak mondatott ki. Hogy a hét hat napján felváltva a rendes tanteremben és egy másik bérelt ház helyiségében is tanítani köteles a következő javadalom mellett: 325 fr. 50 kr. útiátalány 25 fr. az ismétlősök tanításáért.”

Ugyanez év októberében kezdte meg tanítását Baán Károly gyakorló-tanító Balaton-Henyérről.

1896 novemberében a tanyai kettős iskolából Baán Károly Kutakeszire távozott. Helyére a Pest megyei Gombáról Dobossy István 45 éves nem képesített tanító jött. 400 fr. fizetést kapott és kötelezték tanképesítő megszerzésére.

1898 decemberében a Kondorosi-tanyakon (Község sor) felállítandó második iskola számára Hanyecz Andrásról egy rajtalévő házzal 500 négyszögöl földet vásárolt a hitközség 700 forintért.

1900. szeptember 9-én a Község-sori iskola tantermét ünnepélyesen felszentelték.

1902-ben Vörös Ferenc lett kinevezve tanítónak. Több adat nem szerepel róla, de valószínű, hogy még 1896-ban eltávozott Baán Károly helyére nevezték ki, a hunyai Historia Domusban a következő információ olvasható:

„1907. augusztus hó 3-án Dobossy István tanítónak választatik.” Valószínűleg ekkor sikerült megszereznie a tanképesítőt. Ugyanebben az évben, az 1897-ben vásárolt iskolatelen, a templom mellett, felépítik a harmadik iskolát. Az új iskola mellékhelyiségekkel és deszkával bekerített udvarral épült. Az építőmester Beirischhrot József gyomai vállalkozó volt. Az egész épület 8080 koronába került. Az iskolát október 20-án szentelték fel. Az adatok hiányosak a tanítók érkezését, távozását illetően, de például feljegyezték, hogy 1908. szeptember 21-én Ludecher György Kondoros-tanyai tanító eltávozott, de nem tudni, hogy mikor érkezett és a Község-sori, vagy a templom melletti iskolában tanított. Helyére Punyc József okleveles tanítót választják meg egyhangúan. 1913 november 15-én azonban ő is lemond tanítói állásáról, és Tápéra távozik.

Kedves olvasóim! Történetünket következő számunkban folytatom, az egészségügy, Posta, Kutak, Hetivásár fejezetek következnek. Kérem, olvassák figyelemmel a múltat feltárni kívánó jegyzeteimet. Hiszem, hogy múltunk feltárása, megismerése hozzásegít bennünket hazánk, házuk, otthonunk szeretetéhez.

TÍMÁR BÉLÁNÉ

(Városunk újság 1997. szeptember, 7. oldal)

220 éves az endrődi Szent Imre Katolikus Templom (1804-2024)

*Most minden egy. Együtt van. Egybeolvad.
A mindenség modellje, áll a templom.
(Pilinszky János)*

220 éves az endrődi Szent Imre-templom. Még kimondani is sok: 220 év! Aláztára készített. Mi mindent láthatott, hallhatott, élhetett meg templomunk ennyi idő alatt? Mennyi kérés, könyörgés, fájdalom, hála, öröm, gyász, ünnep, feloldozás, imádság hordozói a falak, a belső, szent tér? A Jóisten a tudója... mi legfeljebb csak sejthetjük. És hálásak lehetünk.

Az endrődi Szent Imre-templom 1804-ben épült későbarokk stílusban. Védőszentje Szent Imre herceg, akire 2024. november 9-én – szombaton – délelőtt 10 órakor ünnepi szentmisével emlékeztünk. A jubileumi ünnepség főcelebránsa Msrgr. Szurovecz Vince pápai káplán, békési főesperes, békésszentandrás plébános, aranymisés atya volt. Pappá szentelésének ötvenedik évfordulóját ünnepelte idén. (Jelmondata: „... szentül őrizték szívetekben az Úr Krisztust.” 1 Péter 3.15)

azért lett ilyen ragyogó fény, mert mögötte állt az imádságos család, szüleinek a jó példája, az örök értéket hordozó édesapai intelmek. Vince atya feltette az elgondolkodtató kérdést: Ez a tiszta életű ifjú ma is kopogtat a lelkünk ajtaján és kérdez. Szent István király nyomdokain jársz? Hűséges vagy Istenhez? Hűsé-

E szép kettős jubileumra megtelt az endrődi templom. Zarándokok érkeztek Pécskáról, eljöttek a szolnoki Szent József-imacsoport tagjai, a mezőkövesdi fúvószenekar is szolgálatot végzett, és mindenki, aki fontosnak tartotta a közös ünnepelést. A kerület, a temesvári, a Kalocsa-Kecskeméti Főegyházmegye papjai, ministránsok bevonulása után Czank Gábor gyomaendrődi plébános-esperes köszöntötte a megjelenteket. Egyházközségünk köszönetképpen aranyrózsát ajándékozott (kenyér és bor mellett) az aranymisés atyának, mely II. János Pál pápa aranyrózsájának a - Czestochowai Szűzanyának szánt rózsza – másolata.

Vince atya szentbeszédében kiemelte, hogy kétszáz évvel ezelőtt szép napra ébredt Endrőd népe. Templomának névadója az a Szent Imre herceg, akinek hatása évszázadokon átível, fénylő láng a hívő magyarok előtt. Ma is. Ismerjük tragikusan rövid, imádságos életét, s hogy sorsa Isten kezében volt.

Tudjuk a történelemből, hogy az a nemzet, mely sorsát Istennel köti össze, bármi érheti, akkor is megmarad. Mert Isten az övét nem hagyja el. Ha a mi nemzetünk Szent István és Szent Imre életpéldája nyomán halad, akkor jövőnk biztosítva lesz. Imre herceg

ges vagy Jézus egyháza? Hűséges vagy a hazához?

Szomorúan tapasztaljuk korunk valóságát, az üres templomokat, a hitlenséget, a gonosz, „vad” munkálkodását. Az 1800-as évek végén Schlauch Lőrinc nagyváradi bíboros-püspök büszkén hirdette, Endrőd az ő pásztorbotjának egyik ragyogó ékköve. Nem csoda, hiszen Endrőd sok papot adott az egyháznak, köztük ferences rendi szerzetest, piarista paptanárt, ciszterci szerzetest, jezsuita páttert...

A nehéz években sem sikerült megtörni Isten népét. Börtön, üldöztetés, a hitoktatók, egyházközségek elleni támadások...

E templom lelki otthonunk, erőforrásunk ma is. Imádkoztatok papjaitokért, a papi hivatásokért! – nyomatékositotta Vince atya.

A prédikáció után felemelő volt a szentáldozás is, hiszen a fúvószenekar Bach Air-jét játszotta, mely betöltötte a templomot...

A szentmise végén aranymisés áldást kaptunk, majd körmenettel zárult az ünnep, melyet aranylő ősi időben tudtunk megtartani. Harangzúgásban. Sokan vittük ki - a Szent Imre-templom falain kívülre - az evangéliumi jóhírt, Krisztust. Imádkoztunk, énekelünk, megmutattuk a világnak közösségünk összetartó erejét! Visszatérve élénkeltük a himnuszokat és szeretetvendégséggel, a zarándokok megvendégelésével fejeződött be jubileumi templombúcsunk.

„A mi katedrálisunk...” — mondtuk öszszemosolyogva az ünnep előtti napokban, ta-
karítás-feldíszítés után.

Igen, a mi katedrálisunk mindig más arcát mutatja... tavasztól télig más-más színbe, virágcsodába öltözik (öltöztetjük); a befutó fények arnyai másképp hullanak mozdulatlan szobraitra ünnepekkor, másképp évközi vasárnapokon; mást mondanak a stációk nagybőjt napjaiban, mást nagyszombat este a felhangzó Örömenék alatt; a gyertyák másképp lobognak advent sejtelmekbe burkolózó hajnalaiban, mint már a karácsony fényeiben; másképp szólnak az esküvők harangjai, másképp a lélekharang... „a mi katedrálisunkban!”

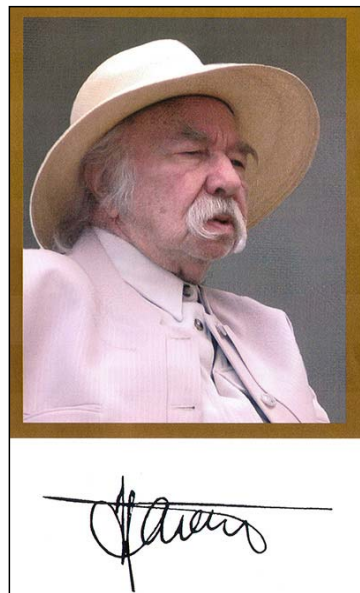
Igen, valahogy úgy éreztük, mint ahogy Pilinszky írja egyik versében: „Most minden egy. Együtt van. Egybeolvad. /A mindenség modellje, áll a templom.”

Polányi Éva

Irodalmi oldal

Rovatvezető: Polányi Éva

Határ Győző 110

„arcomra áss le
nincs mit félned
porlása nem koponyás”

Határ Győző – Hack Viktor néven – 1914. november 13-án született Gyomán. Születésének százötödik évfordulóján – 2024. november 13-án – emlékműsorral tisztelegünk városunk híres szülötte előtt. Könyvtárunk névadója, Gyomaendrőd díszpolgára, számtalan díj (a Magyar Köztársaság Aranykoszorúval Ékesített Csillagrendje, Kossuth-díj, a Magyar Köztársasági Érdemrend közepkeresztje, a Salvatore Quasimodo Költői Verseny Nagydíja, Márai Sándor-díj, Pro Cultura Hungarica...) birtokosa, író, költő, műfordító, filozófus, a Digitális Irodalmi Akadémia (DIA) alapító tagja,

építész.

A megemlékezés koszorúzással kezdődött Határ Győző szobránál – itt Cserenyecz Éva mondta el a költő Hamutartó című versét –, majd a könyvtárban folytatódott.

Az emlékest résztvevői - Thuróczy Gergely, Mezey Katalin, Radics Péter, Dinyáné Bánfi Ibolya könyvtárvezető

Az estet Thuróczy Gergely a Petőfi Irodalmi Múzeum tudományos munkatársa vezette. Beszélgetőtársai Mezey Katalin (Kossuth- és József Attila-díjas prózaíró, költő, műfordító, könyvkiadó) és Radics Péter (a Digitális Irodalmi Akadémia vezetője) voltak. Felvételről hallhattuk-láthattuk Győző bácsi is, saját írásait olvasta fel.

Az én Határ Győzőm című pódiumbeszélgetés során megelevenedett a művész alakja, ízelítőt kaphattunk műveiből (Kurucz Ádám Latinovits-díjas előadóművész, Cserenyecz Éva és Polányi Éva segítségével), és kiállítás nyílt, Kitaratni a választott múzsa mellett, Szemelvények Határ Győző életpályájából címmel. Ez utóbbinak a megálmodója Török Dalma muzeológus, kurátor volt.

A személyes hangú beszélgetés a gyomai évekkel kezdődött, a gyermekkorral, majd a fordulatokban gazdag életrajzzal.

Apja, Hack Vilmos, a gyomai Kner Nyomda papírszakértője volt, aki az I. világháborúban megrokkant, így a családot a későbbiekben az

anya, Türi Mária Margit tartotta el. 1920-ban költöztek Budapestre.

Cyoma, a gyermekkori évek múlhatatlan nyomot hagytak költészetén: „valamikor volt nekem egy párnám / egy kis párnám, valahol a földön / ó ha csücskét újra feltalálnám! / tudományán úgy el-eltűnődöm” (Váram és istápom); vagy a szintén felhangzó Gyomai Gyom című, melynek alcíme „az odaválásiaknak küldi, hálával és szeretettel, 1995. május havában - Gy. bácsi”.

A Markó utcai Bolyai Főreálban érettségizett (1933), majd a budapesti Műegyetem Építészmérnöki Karán szerzett diplomát (1938). Univerzális tehetség volt, tanulmányai közben a Zeneakadémiára is járt, ahol – többek között – Kodály Zoltánt hallgatta. Hegedült, zongorázott. Szigorló mérnöként, két éven át dolgozott Hajós Alfréd mellett, majd végzése után négy esztendeig a Közmunkatanácsnál állt alkalmazásban. Már ekkor írta első regényeit, anélkül, hogy publikálásukra reménye lett volna. Egyetemi évei alatt több nyelvet megtanult (német, spanyol, francia, olasz, angol, orosz, szerbhorvát), s ezt kamatoztatta később. Műfordítói tevékenysége is jelentős.

A háború évei alatt (1943) államellenes szervezkedés miatt elítélték, műveit bűnjelként lefoglalták. A Haditörvényszék felségárulásért halálra ítélte, majd ezt – többszöri fellebbezés után – tizenkettő, végül öt évre változtatták. Sátoraljaújhelyi raboskodása idején átélt az 1944. márciusi fegyvárlázadást, ezt követően büntetőszázadba sorolták be, de 1944 késő őszen sikerült megszöknie. Budapesten a Wallenberg-házban talált állást és menedéket. Itt érte meg a nyilas-uralom végét. A szovjet csapatok bevonulása idején hasznosnak bizonyult orosz nyelvtudása is, szovjet regények fordításából élt.

A háború után is nehéz évek következtek. Erről az Életút című könyvében írt. Mint ahogyan arról is, hogy a kor neves költőivel, gondolkodóival megismerkedett, jó barátságot kötött. Hamvas Béla, Szentkuthy Miklós, Weöres Sándor, Szabó Lőrinc, Füst Milán... valamint a cimballomművésszel, Rácz Aladárral.

1950-ben disszidálni szeretett volna. Miután elfogták, két és fél évet töltött különböző börtönökben és munkatáborokban (a szegedi Csillagban, majd a budapesti Gyűjtőben, innen a miskolci Egyetemváros építkezésére vitték a rabokat, majd Sátoraljaújhely, Hejőcsaba, Márianosztra következett). Innen szabadult 1952 nyarán.

Egy tervezőirodában helyezkedett el, később az Írószövetség Fordítói Szakosztálya segítségével műfordítóként dolgozott.

Akkoriban történt, hogy völegényjelöltként, épp háztűznézőből jövet, a Szegedről Pestre tartó vonaton megismerte későbbi feleségét, Prágai Piroskát. Szerelmes csatangelésük születt meg a Tururu és Túrurú című meseregény. (Ennek részletét is hallhattuk az est folyamán, Cserenyecz Éva tolmácsolásában.)

A második nagy témakörben emigráció, angliai évek, amerikai körút, költő-író-könyvkiadó... címszavak kibontása következett. Szó volt a nyelvi sokszínűségről, „szófaragás”-ról, mely a Határ Győző -i életmű, művészet sajátja. Megszólint Hekus Dönci is a szerző hangján, hangfelvételtől.

1956 decemberében elhagyta az országot, és feleségével Londonban telepedett le. A BBC Magyar Osztályának munkatársa lett (1957–1976); nyugdíjazását követően a Szabad Európa Rádióknak dolgozott. Emellett 1960 és 1985 között mint az angol külügyminisztérium hivatalos tutora, angol diplomaták magyar nyelvi felkészítését és a magyar kultúrába való bevezetését végezte feleségével együtt, aki – felelősségteljes tisztviselői munkája mellett – férje műveinek angolra fordításán is dolgozott.

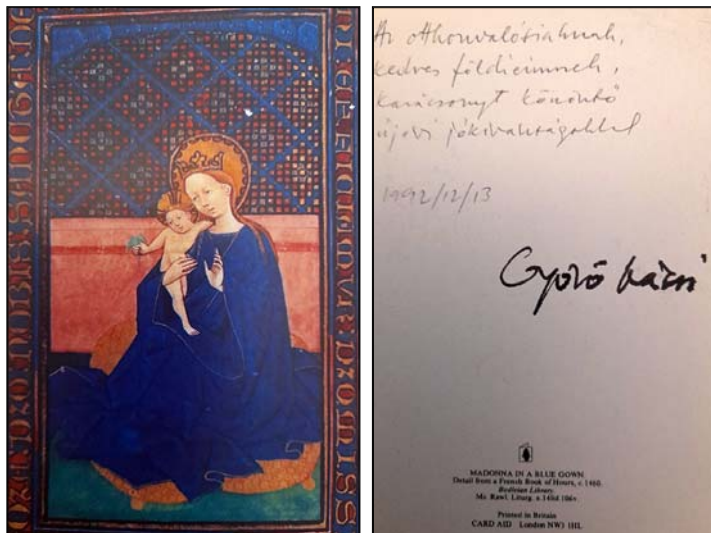
1967-ben költöztek dél-londoni végleges otthonukba, ahol emigráns, majd később hazai barátait is vendégül látták. Gyakran szerveztek irodalmi esteket, amelyeken Prágai Piroska a művek tolmácsolásában, előadóművészként közreműködött. Szoros kapcsolatot tartottak fenn az emigráció különböző irodalmi köreiből (a Párizsi Magyar Műhellyel, a londoni Szepsi Csombor, valamint a hollandiai Mikes Kelemen Körrel, a müncheni Uj Látóhatárral stb.) 1970-ben az Amerikában élő Makkai Ádám többhetes előadókörutat szervezett Határ Győző számára; Clevelandben a város díszpolgárává választották. 1978-ban újra körutat tett; mintegy fél-száz előadóestet tartott a magyarlakta településeken. Ez a két körút teremti meg a bázist saját könyvkiadása számára. A következő évtizedben szinte évente jelentek meg művei.

Az emigráció évei után hazai kötődéseiről hallhattunk. Újra Magyarországon, Gyomaendrőd, könyvheti megjelenések, dedikálások, kitüntetések...

1988 áprilisában Kabdebó Lóránt irodalomtörténész kérdéseire válaszolva londoni otthonában magnóra mondta életútját.

1989 őszén látogatott haza első ízben hivatalosan. 75. születésnapja alkalmából a Magyar Köztársaság Aranykoszorúval Ékesített Csillagrendjével tüntették ki. Műveit azóta folyamatosan kiadják itthon is. 1990-től haláláig szinte minden könyvhétre hazajött, szerzői esteket tartott, dedikált. 1991. március 11-én Kossuth-díjat kapott. 1993-ban a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja lett.

1994-ben szülőföldje díszpolgárává választotta, majd a következő évben (1995) a gyomaendrődi közönség író-olvasó találkozó keretében ismerkedhetett életútjával, művészetével. Eleganciájuk, megjelenésük

különleges volt akkoriban, a jellegzetes széles karimájú kalap Győző bácsin. Ezt követően a könyvtár és a város évente szavalóversenyekkel, kötetbemutatókkal, konferenciák szervezésével igyekezett megismertetni híres szülőtte műveit. Halála után a városi könyvtár felvette Határ Győző nevét (2008), s azóta is megemlékezésekkel, szoborállítással, műsorok szervezésével ápolja a művész örökségét.

Prágai Piroska súlyos betegsége miatt ő is ritkábban járt haza, de érdekelte minden jelentősebb hazai művészeti esemény.

„2006. november 13-án – Határ Győző 92. születésnapján – Károly főherceg ünnepi fogadást rendezett az 1956-os magyar emigránsok tiszteletére, a műsort a Londoni Magyar Kulturális Központ igazgatónöje, Bogyay Katalin szervezte. Az est „vezérszónoka” Határ Győző volt (ekkor még úgy tűnt: ereje teljében). A befogadó ország nevében Lady Solti – a Londonban élt magyar karmester, Solti György özvegye – tartott ünnepi beszédet.”

November 17-én meghalt Prágai Piroska, férje tíz nap múltán, november 27-én követte őt. A londoni St. George's kórházban hunyt el. Közös nyughelyük – végső kívánságuknak megfelelően – hazai földben van; kívánsága az volt, hogy Hongriuscule – s szellemi hagyatékuk – örökös a magyar állam legyen.

Temetése – Piroskájával együtt – 2007. január 23-án volt a Farkasréti temetőben.

A 110 éve született Határ Győző emlékműsor kiállítás-megnyitással (mely december 19-ig látogatható) és egy rövid filmbejátszással ért véget. Most néhányat olvashatnak az elhangzott Határ Győző-versek közül.

Határ Győző: Váram és istápom

Thinsz Gézánnak

valamikor volt nekem egy párnám
egy kis párnám valahol a földön
ó ha csücskét újra feltalálnám!
tudományán úgy el-eltűnődöm

az a zsinat az a harangjáték
száz tótágas tornyán az a város!
ó ha Gyoma-Endrődig ellátnék
s megpillanthatnám a pici vánkost

mi csilingel olyan fülszengéssel
melyik hűsvét repülő harangja
milyen méz- s ahogy a medve mézel:
ha lövik csak akkor hagyja abba

csipkebarlangnak nincs oly varázsa
illat-árja réti baltacimnak
hú kulacsnak olyan kóstolása
enyhülete aranybaldachinnak

csipkecsücskét fülem alá gyűrve
fejem fúrom pihe puhájába
s hagyom hogy vágyam hegedülje
-várom és istápom! pici párna

nem adatik már úgy ágyat vetnem
megtalálni buksi forma fészke...
nekiadnám s édes-eszméletlen
beleálmodnám magam egészen

Határ Győző: Föld

(Varga Lajos Mártonnak)

a föld nem érzélgős nem regényes
én leszek a tized huszad százezredik
a föld nem finnyás a föld nem kényes
ha majd föld a földdel

elkeveredik

mind mint a leterített kuglibábu
jajdul lépem májam jaj szívem
reng ráng rúg felszökken: ugrilábú!
lekalimpalappad

- elpihen

a föld nem törődik gonddal könnyel
de alapjában véve jót akaró
magába göngyöl özön könnyel
aranyderű terítő

jó takaró

a föld nem boldog nem szerencsétlen
neki nem szűk és nem tág a tér
szállva gyalogszerrel szomjan-étlen
ki eljut odáig:

földet ér

A Gyomai Gyom

(az odavalósiaknak küldi, hálával és szeretettel,

1995. május havában - Gy. bácsi)

ki a Nemzet Kalapácsa?
maga szerencse-kovácsa!
ki a Helység Csalogánya?
vigye kőpart üsse kánya!
frissen szedett főtt csalmatok
nincsen hozzá bizalmatok?
hát e gyöngyöző? beléndek
(hogy a súly essen belétek:)
bölcs itóka - Őt idézi -
bájjitalnak szókratészi

Garabonciáriusára

Gyomaendrőd ma nagyot igyon
ihol én ihol a Gyomai Gyom
ihol én ihol a Gyomai Gyom

felcsigázni ha ki beteg
nesztek szédítő pöfeteg
ne'tek gólyahír: másnapos
jányinak használ ha rátapos
ez a másik is mocsári:
szárazdajkát felcsinálni -
tőpart nádi buzogánya:
ezzel ronthass a pogányra
agárkóró monyos kosbor:
mestert farag az inasból

Garabonciáriusára

Gyomaendrőd ma nagyot igyon
ihol én ihol a Gyomai Gyom
ihol én ihol a Gyomai Gyom

ha ki kertje úgy dézsmálta
jó komáknak kommandálta
úgy ismerte Ász Királyát
mint pákász a piócáját
szedret epret ringlót málnát
leszedte a kertész álmát
- fájáról lekiabálnád?
nyaka közé szedi lábát
s mint ki kegyes dolgot művel
iszkol nádi hegedüvel

Garabonciáriusára

Gyomaendrőd ma nagyot igyon
ihol én ihol a Gyomai Gyom
ihol én ihol a Gyomai Gyom

csupa paraj és kakastéj
környeskörül ez a kastély
arra fúj a táltorján is
lakjad-rakjad lelkejmános
városgazda keresztjánya
lebabázott a burjánba
cickafarkkórónak zsenge
bojtorjának - kutyabenge
boroszlánszaj vérrokona
gizgaz gyimgyom sógor koma

Garabonciáriusára

Gyomaendrőd ma nagyot igyon
ihol én ihol a Gyomai Gyom
ihol én ihol a Gyomai Gyom

Epitáfium

Nemes Nagy Ágnes emlékének

keresd meg kérlek
parcellámat
pitypangos kicsinyke hely
vagyok ha a szél-
örvény feltámad
abban táncoló pehely

eltáncolt vélem
pihe élet
kergesse pergesse más
arcomra áss le
nincs mit félned
porlása nem koponyás

szavajj helyettem
velem-cserélő
értem-szólalkozó
szárnyalj a szóval
kórusban élő
magasztos égi szó

versemet írtam
tanítottam
pergettem életemet
ma pöre csontlisztre
hanyatlottan
papír gúlája temet

sorok surrogának
rímek rezegnek
sűrűdik lapra lap
s mauzóleumán
az emlékezetnek
megőrzik arcomat

(Forrás: Petőfi Irodalmi Múzeum, G. Komoróczy Emőke - Határ Győző életrajz; Határ Győző Városi Könyvtár honlapja; Gyomaendrőd ki kicsoda?)

A Rózsahegyi Iskola hírei

Ősz témahét

Az idei tanévben is megrendeztük iskolánkban az őszi témahetet. Alsó tagozaton az egészséges életmódról nevelés, a helyes táplálkozás, a betegségek megelőzése, a mozgás fontossága került előtérbe.

Többféle módon foglalkoztunk az évszakkal, a szokásos módon a tanórákba beépítettük, őszi témájú művekkel foglalkoztunk, sétáltunk, megcsodáltuk a csodás természetet. A szabadban tartottuk meg a testnevelés órát, természeteket gyűjtöttünk, melyeket rajz és technika órán fel is használtunk. Az elkészült munkákból folyosói dekorációt és kiállítást rendeztünk.

Megtartottuk a hagyományos vitaminnapot is, melyre a szülők sok finomsággal készültek. Ezennel is köszönjük mindenkinek a támogatást!

Délután megtartottuk a futóversenyt. Közös bemelegítés után az alsó tagozatos gyermekek összemérhették gyorsaságukat. A díjazott tanulóknak gratulálunk!

Hétfőn a felső tagozatos tanulók az Aktív iskola tematikájához kapcsolódva egy városnéző gyalogtúrán vettek részt, ahol a leglelkesebb tanulók halloweeni jelmezben teljesítették a túrát. A második nap az egészséges táplálkozás jegyében vitamin nappal folytatódott, ahová a szülők különböző egészséges finomságokat küldtek be, majd a gyerekek ezeket a csomagokat osztálytársaikkal közösen fogyasztották el. Ezen a napon az 1956-os forradalom eseményeire, hőseire és áldozataira is megemlékeztünk. A csütörtöki nap programja a várva várt halloweeni buli volt, ahol a gyerekek kreatívabbnál kreatívabb, hátborzongató jelmezekben jelentek meg. Az őszi témahét programjához egy Őszi fotópályázat is kapcsolódott, melyre több alkotás is érkezett. Mindenkinek köszönjük a részvételt.

A Gyulai Várfürdőben jártunk

A Gyulai Tankerületi Központ ingyenes belépőjegyeket biztosított a Gyulai Várfürdőbe annak a két osztálynak, melynek tanulói a legtöbbet javítottak a tavalyi tanév végén az első félév eredményeikhez képest. Idén az 5. b és a 6. a osztály tanulói voltak a legügyesebbek, így október 25-én ők látogathattak el Gyulára.

A város központjában található fürdő különleges élményt kínál a gyerekek számára. A tanulók kedvenc része az Aqua palota csúszdái voltak, ahol önfeledten vetették bele magukat a vízi kalandokba.

A nap végén fáradtan, de sok élménnyel gazdagodva térünk vissza Gyomaendrődre.

Köszönjük szépen a lehetőséget a Gyulai Tankerületi Központnak.

Aktív Közlekedés Hete

Aktív Iskolaként csatlakoztunk az Aktív Közlekedés Hete kihíváshoz. A program keretében sokféleképpen dolgoztuk fel a témakört. Az elsődleges szempont az volt, hogy a gyerekek megismerjék a legfontosabb KRESZ-táblákat, amelyekkel az iskolába jövet találkozhatnak. Tanulóink feladatlapokkal, munkafüzeti feladatokkal, Kahoot és Wordwall feladatokkal sajátíthatták el a táblák jelentését, és a hozzájuk tartozó közlekedési szabályokat. Majd az iskolában kihelyezett, illetve a környező utcákon lévő táblákon gyalogtúrák keretében rögzíthették a tudást. Mivel iskolánkba sok gyerek érkezik kerékpárral, ezért a kerékpártárolóknál elhelyezett tájékoztatók alapján azt is megvizsgálhatták, hogy kerékpárjaik megfelelően fel vannak-e szerelve a KRESZ által előírt tartozékokkal. Az iskola-rendőr is ellátogatott első tanulóinkhoz, és felhívta a figyelmüket a biztonságos közlekedésre. A program része volt a városi gyalogtúra is, mely csaknem az egész iskolát megmozgatta.

Aktív Iskolai Program - Mezőberény

12 tanulóval vett részt iskolánk a Mezőberényben megrendezett Aktív Iskolai Sportfesztiválon. A programon a gyerekek rengeteg feladatot, számos kreatív megoldást, sok képességet fejlesztő játékot próbálhattak ki. A cél most is az volt, hogy a gyerekek szeressenek sportolni, mozogni.

A diákok sok jó élménnyel, a kísérő pedagógusok pedig sok ötlettel lettek gazdagabbak.

Iskolában az erdő

November 5-én délelőtt a 2.b, a 6.a és a 6.b osztályok erdőpedagógiai foglalkozáson vettek részt, az „Iskolában az erdő” program keretében, melyre iskolánk sikeresen pályázott. A délelőtt folyamán Papp Ferenc tanár úr látogatott el hozzánk, és tartott igen érdekes, interaktív órákat a tanulóknak, az erdő, a fenntarthatóság és a fotoszintézis témakörében. A gyerekek nagyon jól érezték magukat, és sok új ismerettel gazdagodtak.

Köszönjük a hasznos délelőttöt.

Iskolában az erdő

A Magyar Diáksport Napja

November 5-én rendezték meg a Varga Lajos Sportszarnokban a Magyar Diáksport Napját, ahol iskolánkból az alsó tagozatot 40 tanuló képviselte. Összesen 4 iskola mérettette meg magát vegyes csapatokban 7-8

helyszínen. A gyerekeknek pecsétet kellett gyűjteniük az állomásokon. Akadálypálya, labdajáték, fogó játék, floorball játék, röplabda színesítette a programot. Elfáradva, de örömteli hangulatban telt el a nap. Köszönjük szépen a színvonalas szervezést!

Mesemondó verseny

November 6-án rendeztük meg iskolánkban a mesemondó versenyt. 42 alsó tagozatos tanuló gyűlt össze, hogy megmértecsék magukat. Az értékelés fő szempontja volt, hogy a mesélés érdekelgázdag, színes legyen, a gyerekek a helyes tagolásra és hangsúlyozásra törekedjenek. A zsűrinek idén sem volt könnyű dolga, hiszen minden gyermek nagyon ügyesen szerepelt. A helyezettek mellett minden kiscgyerek ajándékkal térhetett haza.

Minden diáknak szívből gratulálunk, és köszönjük a szülőknek és tanítóknak a gondos felkészítést.

Márton-napi libakeresés a ligetben

November 11-én délután rendeztük Márton-napi programot tartottunk iskolánk alsó tagozatos diákjai számára. A szabad levegőn, az iskola melletti ligetben rendezett papírliba kereséssel ünnepeltük Szent Márton napját. A vidám esemény során a tanulók nemcsak a papírlibákat keresték, hanem izgalmas meglepetés is várta őket. A libák között ugyanis megbújott egy Szent Mártont ábrázoló figura is. A figura megtalálásáért különdíj járt. A Márton-napi libakeresés hagyományát szeretnénk megőrizni a jövőben is.

Pályaorientációs nap

Iskolánkban, november 13-án tartottuk meg a pályaoorientációs napot. Az alsó tagozatos tanulók sok tartalmas és színes programon vettek részt. A reggeli órákban Kóra Tamás előadását hallgatták meg, melynek során érdekes erdészeti, vadászati és halászati ismeretekkel gazdagodtak. A gyerekek kíváncsiságát tovább fokozta a preparált állatok látványa is.

10 órától Bukva Magdolna óvónő mesélt a méhészet rejtelmeiről, a méhek éltéről és hasznáról. Az előadását követően, a gyerekek lépes mézet kóstolhattak.

Délután a Rex Kutyaiskola érkezett a ligetbe. Hasznos információkat osztottak meg a kutyák kiképzéséről, védelmi és engedelmségi feladatokat mutattak be.

A felső tagozatosok négy középiskolát láttak vendégül a pályaoorientációs nap keretében. A gyomaendrődi, a sarvasi és a dévaványai középiskolák mutatták be a sajátosságaikat, programjaikat az 5. évfolyamos és 8.a

osztályos tanulónak. A gyerekek örömmel készítették dekorglett mintákat, vették fel a hegesztők munkaruháját, kellő óvatossággal gondozták és öltöztették a babákat, szívesen barangoltak a fűszernövények és a takarmánynövények világában.

A hatodik évfolyam a gyomaendrődi AASZC Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakközép Iskola és Kollégium programján vehetett részt. Az iskola pedagógusai és diákjai a tangazdaságban megismertették a természetű növényeket, körbevezették a gyerekeket a gyümölcsösben illetve a tenyésztett állatok között. A másik helyszínen a pék, cukrász szakmába kóstolhattak bele a gyerekek. Az iskola konyhájában pogácsát, az ebédlőben marcipán formákat készíthettek, de lehetőség volt a mézeskalács díszítésre is.

A 7. évfolyam és a 8. b osztály a pályaaorientációs nap keretében különböző középiskolákba látogathatott el Békéscsabán. Köszönjük a lehetőséget és a szervezést a Békés Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamarának.

A Trefort Ágoston Technikum, Szakközép Iskola és Kollégium égisze alatt működő Légi- és Gépipari Képzőközpontban a gyerekek megfigyelhették, hogy a gyulai Airbus Helicopters Magyarország Kft. részére milyen munkafolyamatokkal állítják elő a különböző alkatrészeket. Végeztek laboratóriumi vizsgálatokat, ismerkedtek a számítógépes programozással, és a fizikai gyártás folyamatát is láthatták. A hatalmas eszterga- és forgácsológépek működése érdekes és nem mindennapi látvány volt.

A Békéscsabai SZC Kós Károly Technikum és Szakközép Iskola beiskolázási bemutatója keretében az építőipari ágazaton belül az ács, a burkoló, a kőműves és a festő, mázoló, tapétázó, száraz burkoló, a fa- és bútortipari ágazaton belül pedig az asztalos és a kárpitozó szakma gyakorlati fogásaival ismerkedhettek meg a tanulóink. A képzés megszervezésén túl tájékoztatást kaptak a munkalehetőségekről és kipróbálhatták a bemutatott szakmák eszközeit, modern berendezéseit is.

A Zwack József Technikum és Szakközép Iskolában tanulóink megismerkedhettek a kereskedelem és vendéglátás mesterségével. Bepillanthattak abba, hogy milyen egy pincér-vendégtéri szakember munkája. Egy rövid ideig a szakácstanoncokat is megfigyelhették, cukrászkodhattak, koktélokot és süteményt kóstolhattak.

A BSZC Szent-györgyi Albert Technikum és Kollégium rendhagyó bemutatkozó foglalkozásain megnézhatték a nyomdászképzés új tanmű-

helyét- ahol matricákat, díszdobozokat készítették-, az egészségügyi képzés minta kórtérmeit, a rendészeti képzés lőtermét és a kreatív szakágazat alkotó diákjait.

Köszönjük az előadók lelkiismeretes munkáját. Élményekben gazdag témnapot zártunk.

Abacusan

Az Abacusan-GE VádoRobot Program tíz hetes foglalkozássorozata sikeresen lezárult. A programban részt vevő gyerekek digitális kompetenciái és programozási ismeretei szélesedtek. A különböző robotépítési és programozási kihívásokkal nemcsak technikai tudásuk bővült, gazdagodott, hanem egyéb képességeik is fejlődtek, mint a logikus gondolkodás, problémamegoldó készség és a kreativitás.

A gyerekek minden héten egy adott témakör köré építve készítették különböző robotokat az ArTec robotkészletek segítségével, pl.: interaktív robotállatokat, futballozó robotokat, versenyautókat és önjáró járműveket. De a szabad alkotás örömeinek megélésére is mindig lehetőségük nyílt, hogy bátrabban, és önállóan is gondolkozzanak, tervezzenek, keressenek új megoldásokat, aktivizálják kreatív energiájukat.

Ezúton szeretnénk kifejezni hálánkat az Abacusan Vándorrobot program szervezőinek és támogatóinak, amiért lehetőséget biztosítottak gyermekeink számára, hogy részt vehessenek ebben a különleges és inspiráló programban.

Bízunk benne, hogy a program során kialakult pozitív élmények jó alapot adnak a jövőbeli együttműködéshez, és folytatódhatnak, újabb izgalmas projektek keretében, hogy még több gyermek átélhesse a felfedezés örömeit és a tanulás élményét.

Alföld Quartet

A Filharmónia Magyarország rendezvénysorozatában idén ismét vendégül láthattuk az Alföld Quartet-et, akik ebben az évadban a Tabán Táncegyüttes két szólótáncosával kiegészülve adtak fergeteges koncertet iskolánkban. Rózsavölgyi Márk, Kodály Zoltán és Bartók Béla művei közül hallhattunk egy-egy darabot, melyekre néptáncoreográfiákat készítettek a művészek. A gyerekek örömmel vettek részt a rögtönzött táncmulásban is. Köszönjük a zenészeknek és a táncosoknak, hogy ismét megörvendeztettek bennünket színvonalas előadásukkal.

További képek és cikkek iskolánk honlapján tekinthetők meg: <https://www.rozsahegyiskola.hu>

Gyomai illetőségű költemények

Ezzel az írásával tisztelettel adózunk korábbi szerzőnk, Cs. Szabó István emlékének, aki a közműltban hunyt el. (Lásd IN MEMORIAM rovatunkban megjelent megemlékezést)

Ez az írás megjelent a Városunk újság 2005. november számának 215. oldalán, a Gyoma néprajza rovatunkban.

Két költemény gyomai művészi alkotásokról.

Bizonyára kevesek előtt ismertek. Hozzá tartoznak szülővárosunk művelődéstörténeti emlékeihez. Ezért is adjuk közre. A „Hősök szobra” még látható, de Papp Zsigmond domborműve már nem.

Hősök szobra
(Gyomán)

Töpörödött öreg honvéd
Deli harcos mellett.
Azt kicsinnyé, ezt meg nagygyá
Tenni miért kellett?

.....
Öreg ember volt a honvéd,
Rokkant volt a teste:
Mikor az az ifjú harcos
A halált kereste.

.....
Ez való. De az a honvéd
Kossuth katonája!
Lélek szerint nem lesz nagyobb
Soha senki nála!

.....
Ha szoborba vésik, öntik
Nem lehet más soha
Csak daliás, büszke harcos,
Örökifjú csoda!

.....
Töpörödött öreg honvéd!
Szívem fáj, ha látom.
Megdörzsölöm a szememet
S nem álom, nem álom!

.....
A „kis” öreg kardot nyújt föl
A „nagy” katonának:
Mintha célban, küzdelemben
Egyezők volnának.

.....
A honvéd és unokája!
Könnyet ejt az égbolt.
Mert a céljuk és csatájuk
Ellensarki vég volt.

.....
A nagy honvéd császár ellen
A hazáért harcolt
És kudarca diadallal
Felérő kudarc volt.

.....
Nagy honvéd kis unokája,
Mit művelt az árva?
Császáráért ment a hazával
Együtt a halálba!

.....
Jánossy Zoltán
„Papp Zsigmondnak szeretettel”

A magvető és az arató
(Papp Zsigmond domborműve)

Ballag a magvető barázdái során.
Magot szór. De nem ám szelesen, szaporán;
Hanem úgy, tempósan, magyarosan, szépen.
Magyar dal muzsikál szívében, kezében.

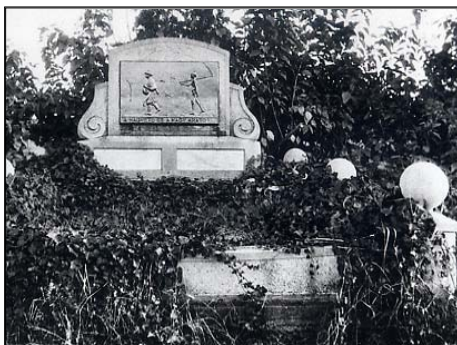
Ballag a magvető. És a kaszás csontváz
Lépést tart mögötte. Tudjuk: ez mit példáz.
Látástól az ember fárad vakulásig,
Kaszájával embert arat az a-másik.

Így van ez. De, testvér, ne búsulj mégse!
Nem baj, ha kiálszik bús életünk mécse.
Keserű a füstjel! Bízva nézzünk hátra
A nyomunkban járó egy igaz barátira!

Füzesgyarmat, 1936. május 12.
Jánossy Zoltán

„Papp Zsigmond barátomnak köszönetül és viszonzásul a dombormű fényképéért.”

Az eredeti bronz dombormű (relief) a gyomai Kisréti ref. Temetőben volt látható jó félszázadig Papp Zsigmond nagyszüleinek: Csapó János hajdan Gyoma város nemzeti főbírája és felesége Kis Lídia síremlékén, amikor is 1988 októberében a züllött kor jellemtelen „gyűjtői” ellopták onnan. (A Békés megyei Népművelés 1988. október 24-i számában írtam erről képmelléklettel). Többen –nyomtatásban is – „fametszetként” emlékeztek meg erről a nagyszerű alkotásról. Erre a félreértésre az adhatott okot, hogy egy 1936-ban kiadott munkában közölt fényképe alá „Papp Zsigmond” fametszete” téves aláírás került. (Békés vármegye Szerk. Márkus György Bp., én. alispáni előszó keltezte 1936 évben, kék-fehér - a vármegye színei – kötésben, 630 old.-on).

A domborművön – szemben állva – bal sarokban egy kopasz fa, az égbolton három szálló varjú, jobb sarokban egy kaszás „halál” (csontváz), előtte néhai Imre Péter gyomai gazdáról mintázott kézzel vető magyar parasztember kalappal, szájában krajcáros pipával, csizmában, „kikkötösen”, azonomód (a szántásban) ahogy akkor lenni kellett, ünnepélyesen, felvetett fejjel, hiszen az „életet vetette”.

Cs Szabó István

Adatok a csejtiekről

Örömmel olvastam Újságunkban a hajdani csejti lakosok emlékező ünnepségéről. Búvárkodásaim közben többször találkoztam a gyomai református egyház irattárában a csejti dohánykertészekről szórvány adatokkal.

DÁVIDHÁZY BEKES Sámuel a gyomai reformátusok 1818-1862-ig volt néhai prédikátora úgy emlékezik meg Csejtről, mint a gyomai anyaegyház filiájáról, azaz leányegyházáról. Sajnos

nem sok adat van róla. Annyit jegyez meg prédikátorunk, hogy alkalmankint ott szolgált, ahol buzgó hitvalló kis gyülekezet van. Feltehetően imaházuk, temetőjük is lehetett. Minden valószínűség szerint a környékbeli református vallású településekről (is) telepedhettek oda a jobb megélhetés reményében. A gyomai egyház anyakönyveiben is előfordulnak csejti lakosok, mert ezt a bejegyző lelkész mindig feltüntette. Névanyagban is fennmaradt: pl. CS. Kéri Péter Csejti Kéri Péter, utódait Cs. Kérieknek ismerték Gyomán.

Valamiféle közigazgatási egység, választott emberek vezethették a közösséget, mert a gyulai levéltárban találtam egy iratot, egy igazolást, amelyet „Főbíró Szabó Antal” írt alá. Viaszpecsétje lenyomatát melléklet rajzomon mutatom be. Az irat 1821-beli keltezésű. A pecsét kör alakú, átmérője 40 mm, a betűmező szélessége 5 mm.

Közölve: Cs Szabó István: A gyomai református egyház írásbeliségének kezdetei, pecséthasználata és az irattárban fellelhető pecsétnyomatok. BÉKÉSI ÉLET 1986/4. 533-536 old. Csejti pecsét 502 old.

Cs Szabó István

Fényképalbum

50 éves érettségi találkozó!

Az egykori Kiss Lajos Gimnázium 1974-ben végzett 4/A osztálya 50 éves érettségi találkozóra jött össze, amelyen részt vett osztályfőnökünk Nagy Mihályné is. Egy kellemes délutánt töltöttünk együtt, felemlgetve a gimnáziumi évek már-már majdnem feledésbe merült emlékeit.

Találkozunk öt év múlva!

Tisztelt Olvasó!
Békés és Boldog Karácsonyi Ünnepeket kívánok
Önöknek!
Lehóczkiné Timár Irén
Alpolgármester

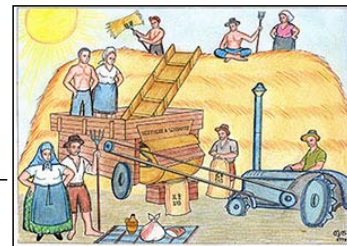

Az Endrődi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány hálásan köszöni mindazon támogatóinak, akik 2024 évben adójuk 1%-ával vagy bármi más adománnyal, segítő munkával hozzájárultak az alapítvány működéséhez és céljai megvalósításához.

**Szeretettel kívánunk ÁLDOTT, BÉKÉS
KARÁCSONYT ÉS EGÉSZSÉGBEN,
SIKEREKBEN GAZDAG
BOLDOG ÚJÉVET!**

ASZTAG

- szabadban tárolt, tartósan összerakott, cséplésre vagy nyomtatásra váró gabona
(elsősorban búza) -

Hogyan lehet a leandert teleltetni?

Hogyan lehet a leandert teleltetni, netán szabadban is megoldható? Egymással ellentétes véleményeket lehet olvasni ebben a témában. Mit tanácsolnak?

Aki válaszol: Dr. Némethy Zsuzsanna, ny. egyetemi adjunktus

Kedves Kérdező!

A **leanderek** vagy babérrózsák (*Nerium oleander*) teleltetésével kapcsolatban valóban szöges ellentétben álló véleményeket, tanácsokat lehet olvasni, és még mind igaz is lehet. Mielőtt megfogadja bármelyiket, gondolja végig, hogy a kertek mennyire különbözőek. Egy kerten belül is eltérő mikroklímájú részek fordulnak elő, ahol a hőmérséklet több fokkal is eltérhet egymástól. Épületek, falak, támfalak, zárt kerítések tövében vagy előtte, ha az dél vagy délnyugat felé néz, a talaj hőmérséklete magasabb a nyílt terepen mért értéknél.

Leander virága (fotó: Dr. Némethy Zsuzsanna)

A leanderek között is léteznek különböző típusok, fajták, melyek jobban tűrik a téli hideget, de az alapfaj, ami tömegesen elterjedt hazánkban, **nem fagyűrő**, hiszen mediterrán eredetű növény. Őshazájában fagyok ritkán, csak átmenetileg fordulnak elő, a talaj nem fagy át. Átmenetileg elviseli az éjszakai – 5-7 °C körüli hőmérsékletet, de hosszabb, több

napig tartó és nappal is fagypont alatti hőmérséklet már károsítja a növényt.

A fagyra elsősorban a leander gyökérzete érzékeny, ha az károsul, a növényben visszafordíthatatlan károsodást idéz elő. Ez a jelenség a konténerben, cserépben nevelt és szabadban teleltetett leandereknél előforduló eset. A cserépben a kis mennyiségű föld hamar átveszi a levegő fagyos hőmérsékletét, és az átfagyott talajban a gyökerek is átfagynak. Talajba beültetett leanderek esetében a gyökerek átfagyása kifejezetten kemény és tartós fagyok esetében fordul elő, amit a talaj takarásával meg lehet előzni, illetve csökkenteni.

A szabadban teleltetett leanderek esetében a **fagyvédelem** eltérő. A **cserépben nevelt növényeket** ajánlott házak falához közel húzni, hogy a belülről kiáramló meleg azokat is fűtse, és

Leander tél végén

a cserepeket hőszigetelő anyagokkal lazán körbe kell venni. A ház eresze a ráhulló csapadéktól is megvédi. Ne maradjon ki a cserepek alá helyezett hőszigetelő réteg sem, mely segít megakadályozni a cserepek alulról történő lehűlését, fagyását! A lombját fátyolfóliával, több réteggel is, vagy ahhoz hasonló, szövet, hideg ellen ajánlott fóliával, kartonnal fedve a lomb fagy okozta kártétele kivédhető. Fontos, hogy **PVC alapú fóliát ne alkalmazzunk**, mivel az nem engedi szellőzni alatta a növényeket, befűllednek, rosszabb esetben berohadnak, hőszigetelő hatásuk nincs, tehát a fagy elleni védelemre alkalmatlanok.

Sokan büszkén mutatják a szabadba kiültetett és ott teleltetett leandereket, de ne feledjük, hogy az elmúlt telek hazánkban enyhék, nem tipikus telek voltak! A hagyományos hazai kontinentális telekre jellemző körülmények között a leanderek még talajba beültetve sem képesek élve átvészelni a telet. Akkor a talaj is átfagy 10-20 cm mélységben, a 0 °C alatti hőmérséklet nappal is állandósul, és a növények lombja is elfagy. Egyelőre még az „igazi” télre is számítani lehet, ilyen esetben pedig a hagyományosan használt fagymentes pince, tároló vagy ház fűtés nélküli helyisége nyújt biztonságos telelést számukra.

Adj időt Istennek!

Dolgozz, tanulj rendesen!

Vedd észre, amiért hálás lehetsz!

Egy hibádat tedd jóvá!

Naponta egy jócselekedet belefér!

Tedd ünneppé az együtt töltött időt!

SPORT

Befejeződött az őszi szezon

A megyei I. osztályú labdarúgó bajnokságban november első hétvégéjén megkezdődtek az alapszakasz visszavágó mérkőzései.

November negyedik hétvégéjén rendezték az őszi szezon utolsó fordulóját. Azonban a hét első felében lehullott jelentős mennyiségű eső és a hét második felében megérkezett havazás több labdarúgó pályát is játékra alkalmatlanná tett. Emiatt a szombat délutánra tervezett bajnoki program alaposan átalakult.

A lejátszott mérkőzések eredményei:

2024. 11. 02. Gyomaendrődi FC – Dévaványai SE 2 : 0
G.: Truczka Á., Varga I.

A Gyomaendrődi FC Erzsébet ligeti sporttelepén a centerpálya felújítása történik, ezért a forduló mérkőzését a kisebb méretű edzőpályán rendezték meg. Az utóbbi hetekben úgy tűnt nincs a csapatnak tartása és vezéreghényisége sem. Fontos lenne, hogy a gárda védekezése összeálljon ugyanis az elmúlt hetekben többször is nagyarányú vereségbe szaladtak bele. Az első félidő kiegyenlített játékot hozott, mindkét csapat derekasan küzdött, de a kapuk kevésbé forogtak veszélybe, így gól sem született a szünetig. A második félidőre a hazaiak játéka feljavult, aminek eredményeként a félidő közepén meg is szereztek a vezetést. A vendégekben ezen a mérkőzésen nem volt benne a gól, a vendéglátók viszont a hosszabbítás utolsó perceiben szerzett újabb találatlal bebiztosították a győzelmüket. A Gyomaendrőd a nyári ványai siker után ismét legyőzte a szomszédvárat és kilenc sikertelen fordulót követően tudtak ismét győzelmet ünnepelni.

2024. 11. 09. P3-Békési FC – Gyomaendrődi FC 3 : 3
G.: Gellért M., Varga I.(2)

A hazaiak az elmúlt fordulóban súlyos vereségbe szaladtak bele, míg a vendégek hosszú sikertelen szakaszt zártak le egy hazai győzelemmel. A pontszerzés mindkét csapat számára nagyon fontos volt más-más érdekek miatt. Jó iramban indult a mérkőzés, a csapatok a három pont megszerzéséért szálltak harcba. Mindkét kapu előtt adódtak lehetőségek, de ebből a vendégek jöttek ki jobban, a félidő közepére kétfólos előnyt szereztek. A hazaiak nem adták fel és a félidő utolsó percében jött a szépítés. A második félidőben teljesen nyíltá vált a mérkőzés. Tíz perc játékot követően jött egy gyors gólváltás, előbb a hazaiak egyenlítették, majd a vendégek visszaszereztek újra vezetést. A békési csapat tovább küzdött a pontszerzésért, amit a félidő közepén szerzett góllal sikerült is elérni, mert több találat már nem született a mérkőzésen. A vendéglátók nulla-kettőnél sem adták fel, mindkét csapatnak voltak meccslabdáik, de összességében a látottak alapján a döntetlennel igazságos eredmény született.

2024. 11. 16. Gyomaendrődi FC – Jamina SE 2 : 0
G.: Varga I., Kiri B.

A hét végi fordulót ismét a kisebb méretű edzőpályán rendezte meg Gyomaendrődi FC a centerpálya felújítása miatt. Két

hétrel ezelőtt ez segített, győzelemmel zárult az összecsapás. Két közel azonos képességű csapat feszült egymásnak, az előző mérkőzéseik is inkább küzdelmes, mint szép és látványos játékot hoztak. Az első félidő közepén a hazaiak megszerezték a vezetést, így némi előnnyel mentek a szünetre. A második játékrész elején a vendégek kezdtek jobban, hét perc játék után jött is az egyenlítés. Ezt követően ismét a küzdelem, mint a szép játék jellemezte a mérkőzést. A vége előtt aztán öt perccel egy játékvezetői ítélet felborzolta a kedélyeket. A kapu előterében közvetett szabadrúgást ítélt a hazaiak javára, amit sikerült is értékesíteni. Egy döntetlen színezetű mérkőzésen a Gyomaendrőd a hajrában szerzett góllal otthon tartotta a három pontot.

2024. 11. 22. Békéscsaba 1912 Előre II. – Gyomaendrődi FC 10 : 1

G.: Hunya K.

A forduló nyitó mérkőzését pénteken rendezték meg vilanyfénynél a Békéscsabai Utánpótlás Központ centerpályáján. A szezonzáró találkozó hőzapor mellett kezdődött el. Az Előre fiataljai igen belekezdtek, már az első negyedóra végén három góllal vezettek. Ezután sem álltak le, a félidő végéig még négy-szer köszöntek be az ellenfél kapujába. Mindeközben a vendégek erejéből egy szépítő találatra futotta mindössze. A hőzapor mellett az első félidőben gólzáport is zúdítottak a hazaiak a gyomaendrődiekre, így a szünetre tetemes előnnyel mentek pihenni. A második félidőre visszább vettek a tempóból a vendéglátók, kiegyenlítettebb lett a mérkőzés. Az utolsó tíz percben aztán újra megrázták magukat, és újabb három gólt szereztek. A találkozót irreális időben és pályán tudta le a két együttes, amiért valamennyi játékos elismerést érdemelt.

Fülöp Zoltán

METAL STOP KERÉKPÁRÜZLET ÉS ÉPÜLETGÉPÉSZET

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szervíz

- Tornádó elektromos kerékpárok,
- gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
- csövek, szerelvények,
- hűtőszekrények, fagyasztó-

- tóládák, mosógépek,
- Led TV-k, porszívók
- háztartási kisgépek, szórakoztató elektronika,
- szegek, csavarok, zárok, lakatok,
- fűrdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
- ZÁRTSZELVÉNYEK, TÉRHÁLÓK, ESŐCSA-TORNÁK és FÜSTCSÜVEK kedvező áron!
- kerékpárok JAVÍTÁSA - SZERELÉSE!

GYOMAENDRŐD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: (66) 386-909
Hitellehetőség! Minden kerékpárhoz értékes ajándékot adunk!

